

RODNE OSOBITOSTI U STILOVIMA PRIVRŽENOSTI LJUBAVNIM PARTNERIMA

ZDRAVKA ILIČIĆ, VESNA ANTIČEVIĆ¹ i DOLORES BRITVIĆ²

*Medicinski fakultet Split, ¹Klinika za psihijatriju, Regionalni centar za psihotraumu i
²Regionalni centar za psihotraumu, Split, Hrvatska*

Ispitivana je zastupljenost pojedinih tipova privrženosti, te rodne osobitosti u privrženom ponašanju studenata. Za ispitivanje privrženosti korišten je prilagođeni oblik Inventara iskustava u bliskim vezama. Rezultati ukazuju na najveći broj sigurno privrženih (66,9%) studenata, dok se preostali (33,%) klasificiraju u jedan od nesigurnih tipova privrženosti. Studentice su značajno češće sigurno i zaokupljeno privržene u partnerskim odnosima od studenata, dok su muški sudionici značajno češće odbijajuće privrženi u svojim partnerskim odnosima. Između mladića i djevojaka ne postoji statistički značajna razlika na dimenziji anksiozne privrženosti. Muškarci postižu viši prosječni rezultat na dimenziji izbjegavanja.

Ključne riječi: privrženost, rodne razlike

Adresa za dopisivanje: Vesna Antičević
Klinika za psihijatriju
Klinički bolnički centar Split
Regionalni centar za psihotraumu
Šoltanska 1
21000 Split, Hrvatska
E-pošta: vanticevic@yahoo.com

UVOD

John Bowlby bio je prvi koji je uveo pojam privrženosti (*attachment*) te naglasio važnost emocionalne povezanosti koja se razvija između novorođenčeta i njegova primarnoga skrbnika. Prema Bowlbyjevoj definiciji privrženost je afektivna veza koju karakterizira tendencija da se traži i održi bliskost s određenom osobom, pogotovo u stresnim situacijama (1,2).

Iako u početku korištena isključivo za ispitivanje emocionalnog funkcioniranja djece, teorija privrženosti već se sredinom osamdesetih godina počela primjenjivati i u odraslih. Smatra se da privrženo ponašanje postaje organizirano

unutar ličnosti i utječe na kvalitetu formiranja emocionalnih odnosa s drugim bliskim osobama tijekom cijelog života. Naime, prema Bowlbyjevoj teoriji rani odnosi privrženosti internaliziraju se te postaju unutrašnji radni modeli, tj. mentalne reprezentacije sebe, drugih ljudi, kao i odnosa sebe i drugih (3), te služe kao prototip za kasnije odnose sa značajnim drugima izvan primarne obitelji (2,4). Unutar nje reprezentacije odnosa roditelj-dijete postaju važan dio ličnosti i služe kao set očekivanja vezanih za dostupnost osobe kojoj smo privrženi, vjerojatnost dobivanja podrške kao i načina interakcije s objektom privrženosti (3).

Main, Kaplan i Cassidy također smatraju da individualne razlike u stilovima privrženosti u pozadini imaju individualne razlike u mentalnim reprezentacijama sebe u vezama privrženosti, te da se sigurni i razne vrste nesigurnih stilova privrženosti najbolje razumiju u terminima određenih tipova mentalnih modela veza, modela koji usmjeravaju ne samo emocije i ponašanje, nego i pažnju, pamćenje i mišljenje (5). Bowlby je vjerovao da ljudi sa sigurnim modelom odnosa s drugima očekuju i traže odnose koje će karakterizirati podrška i zadovoljstvo, i njihova implicitna pravila za odnošenje prema drugima uzrokuju da se oni ponašaju prema drugima na otvoren i pozitivan način čime će zadobiti njihovu podršku (1). Nasuprot njima, ljudi s nesigurnim modelom odnosa će zbog nepovjerenja ugrađenog u njihova očekivanja o odnosima s drugima, očekivati manje potpore. Kada drugi ljudi negativno reagiraju na njihovo nepovjerenje i hladnoću, to potvrđuje njihova očekivanja o nepouzdanosti drugih.

Prva veća istraživanja privrženosti odraslih temeljila su se na trima stilovima, sigurnoj, izbjegavajućoj i anksioznoj/ambivalentnoj privrženosti, koji su izvorno identificirani udjece (3,6). Danas je u ispitivanjima privrženosti najčešće korišten Inventar iskustva u bliskim vezama - IIBV (engl. *Experiences in Close Relationship Inventory*), kojim je moguće utvrditi rezultat osobe na dimenziji izbjegavajuće i anksiozne privrženosti, kao i tip privrženosti osobe na osnovi kombinacije rezultata na obje dimenzije (7) (sl. 1).

Stilovi privrženosti u partnerskim odnosima

Pretpostavka o odnosima parova kao odnosima privrženosti u odrasloj dobi počiva na ideji da se asimetrični odnosi roditelj-dijete (u kojima djeca od roditelja dobivaju sigurnost i brigu, ali ne i obrnuto) zamjenjuju simetričnim odnosima partnera (u kojima partneri jedno drugome pružaju sigurnost i brigu). Roditelji ostaju važni članovi hijerarhije sustava privrženosti u odrasloj dobi, ali postaju sekundarni u odnosu na partnerske veze. Dakle, tijekom razvoja dolazi do integriranja reproduktivnog ponašanja, roditeljskog ponašanja i sustava privrženosti. Hazan i Zeifman su 1994. provele istraživanje kako bi saznale kada dolazi do tog pomaka s roditelja na partnere kao izvore privrženosti (8). Njihova pretpostavka bila je da se različite

komponente privrženosti - fizička blizina, uzrujanost zbog razdvajanja, utočište, sigurna baza - u različitoj razvojnoj dobi pomiču s roditelja na vršnjake. Rezultati su pokazali da u dobi između 8 i 14 godina dolazi do pomaka s roditelja na vršnjake kao izvore sigurnog utočišta, ali roditelji i dalje ostaju najvažnija baza sigurnosti i odvajanje od njih izaziva najveću uzrujanost. Istraživačice su samo kod dijela najstarije skupine sudionika/ica pronašle potpune odnose privrženosti usmjerene na nekog od vršnjaka, pri čemu je to gotovo redovito bio romantični partner/ica. I na nizu drugih istraživanja romantični partneri su se pokazali kao modeli privrženosti u odrasloj dobi (9,10). Pritom je važno uzeti u obzir to da se važnost komponenti privrženosti mijenja s trajanjem odnosa tako da je na početku najvažnija fizička blizina, a kasnije postaje najvažnija uzajamna briga i podrška. U tom smislu razvoj privrženosti u romantičnim odnosima ide istim koracima kao i privrženost djece i roditelja. Očito je da postoje mnogobrojni dokazi u prilog hipotezi koju zagovaraju Hazan i Zeifman, da su partnerski odnosi u odrasloj dobi ključni oblik ostvarivanja privrženih odnosa.

Na individualne razlike u stilovima privrženosti, osim kvalitete odnosa sa bliskim osobama, utječu i rodne razlike.

Mnogi autori nalaze konzistentne rodne razlike u privrženosti, osobito kod zaokupljenog stila privrženosti, gdje je veća zastupljenost žena (11,12). Na četverodijelnom modelu privrženosti (sl. 1.) nađena je veća zastupljenost žena sa zaokupljenim stilom nego muškaraca, i veća zastupljenost muškaraca s odbijajućim stilom nego žena (13). Možda je privrženost jači prediktor prilagodbe za žene nego za muškarce zbog moguće veće važnosti privrženosti u socijalnom razvoju žena (14). Carol Gilligan (15) naglašava veću važnost privrženosti u razvoju žena. Ona ističe kako se velik dio razvojnih istraživanja u psihologiji oslanja na podatke dobivene na samo muškim ispitanicima, te su takve spoznaje o ljudskom razvoju pristrane naglašavajući veću važnost separacije, autonomije i individuacije nego privrženosti. Identitet žena više je vezan uz privrženost i odnose s drugima, dok je identitet muškaraca više vezan uz separaciju i postignuće. Budući da žene grade svoj pojam o sebi oko privrženosti i odnosa s drugima više nego

MODEL O SEBI (ovisnost ili anksioznost)

		POZITIVAN (niska)	NEGATIVAN (visoka)
MODEL O DRUGIMA (izbjegavanje)	POZITIVAN (nisko)	SIGURNI TIP Ugoda s intimnošću i autonomijom	PREOKUPIRAJUĆI (ZAOKUPLJENI) TIP Zaokupljeni odnosima, pretjerano ovisni
	NEGATIVAN (visoko)	ODBIJAJUĆI TIP Umanjuju važnost privrženosti, neovisni	PLAŠLJIVI TIP Strah od bliskosti, društveno izbjegavanje

Sl. 1. Dvodimenzionalni model odrasle privrženosti Kim Bartholomew (2)

muškarci, poremećaji u tim odnosima znatnije utječu i na njihovo poimanje sebe.

Istraživanje Feeneyeve je također pokazalo značajnu povezanost privrženosti i spola, gdje su muškarci bili više izbjegavajuće privrženi, a žene više preokupirane i plašljive (7,13,16,17). No, u drugim istraživanjima takve rodne razlike u privrženosti nisu nađene, a razlike koje su nađene uglavnom se odnose na razlike u privrženosti pojedinca prema roditelju različitog spola, prema čemu su i muškarci i žene „bliskiji“ majkama (6,18,19). U ovom istraživanju ispitivane su rodne razlike u tipovima privrženosti prema ljubavnim partnerima na studentskoj populaciji na području Splita.

CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati zastupljenost pojedinih tipova privrženosti kod studenata, te utvrditi rodne osobitosti privrženog ponašanja u partnerskim odnosima.

METODE

Sudionici

Istraživanje je provedeno na prigodnom uzorku od 139 sudionika. Sudionici su bili studenti različitih fakulteta Sveučilišta u Splitu. U uzorku je bilo 70 žena (Nž=70) te 69 muškaraca (Nm=70). Kriteriji za uključivanje bili su sljedeći: sudionici ne boluju do poremećaja ovisnosti, nemaju psihijatrijsku dijagnozu niti uzimaju lijekove. Svi su sudionici zadovoljili sve navedene kriterije. Od 140 sudionika u daljnju obradu podataka ušli ih je 139, dok je samo 1 sudionik izuzet iz analize zbog nepotpuno ispunjenog upitnika privrženosti.

Prosječna dob ispitanika bila je 23,5 godine (medijan = 24 godine), pri čemu je raspon dobi iznosio 20 - 28 godina.

Mjerni instrumenti

1. Za ispitivanje privrženosti korišten je skraćeni i prilagođeni oblik Brennaninog Inventara iskustava u bliskim vezama (7) koju su napravile Kamenov i Jelić (20).

Prilagođeni instrument zadržava gotovo sve karakteristike originalnog instrumenta. Koeficijenti pouzdanosti dimenzija anksioznosti (9 čestica) i izbjegavanja (9 čestica) skraćene ljestvice su zadovoljavajući i izračunati Cronbachovim alfa koeficijentom kreću se od 0,65 do 0,90.

To su ljestvice samoprocjene kojima je moguće ustanoviti rezultat ispitanika na svakoj od dimenzija, i to tako što ljestvicu izbjegavajuće privrženosti čine čestice označene neparnim, a ljestvicu anksiozne privrženosti čestice označene parnim brojevima. Na osnovi kombinacije rezultata na obje dimenzije moguće je i odrediti, odnosno razlikovati četiri tipa privrženosti: sigurnu, zaokupljenu, odbijajuću i plašljivu privrženost.

Zadatak sudionika bio je da za svaku od ponuđenih čestica izrazi svoj stupanj slaganja na ljestvici od 1 do 7 (1 - uopće se ne slažem, 7 - potpuno se slažem). Rezultati ispitanika određuju se zbrajanjem procjena za odgovarajuće čestice pojedinih dimenzija. Mogući raspon rezultata iznosi od 9 do 63 kod svake ljestvice, gdje niži rezultat ukazuje na niže izraženu pojedinu dimenziju privrženosti. Tip privrženosti sudionika određen je na temelju njegovih rezultata na dimenzijama anksiozne i izbjegavajuće privrženosti, kako je prikazano u tablici 1.

2. Kratki strukturirani upitnik koji sadrži opće podatke o ispitaniku (dob, spol, zdravstveno stanje).

Postupak

Podatci su prikupljeni anketiranjem studenata na tri različita fakulteta Sveučilišta u Splitu u uobičajenim terminima nastave. Istraživanje je provedeno uz prethodno odobrenje dekana fakulteta i pojedinih sveučilišnih nastavnika. Na svim fakultetima ispitivanje je provodio isti ispitivač. Ispitanicima je prezentirana opća uputa koja je sadržavala cilj istraživanja, te njihov zadatak kao sudionika u tom istraživanju. Svaki sudionik istraživanja dobio je upitnike privrženosti te upitnike za ispunjavanje općih podataka.

Ispunjavanje upitnika trajalo je između 15-20 min. Studentima je bila osigurana anonimnost i zatražen je usmeni pristanak o sudjelovanju u istraživanju što je u skladu s Etičkim kodeksom Hrvatske liječničke komore i Hrvatske psihološke komore. Na početku svakog upitnika studentima je dana detaljna uputa, a ako su se tijekom rada pojavile nejasnoće ispitivač je pojedinačno pojašnjavao studentima. Upitnici su popunjavani u prisustvu ispitivača te su nakon popunjavanja vraćeni ispitivaču u za to unaprijed pripremljenim kovertama.

Tablica 1.

Tipovi privrženosti dobiveni zbrajanjem rezultata na ljestvici izbjegavanja i anksioznosti

Sigurna privrženost (izbjegavanje ≤ 36 , anksioznost ≤ 36)	Preokupirajuća privrženost (izbjegavanje < 36 , anksioznost > 36)
Odbijajuća privrženost (izbjegavanje > 36 , anksioznost < 36)	Plašljiva privrženost (izbjegavanje > 36 , anksioznost > 36)

Statistička obrada podataka

Nakon provedenog ispunjavanja upitnika dobiveni rezultati su obrađeni na 2 postojeća načina obrade:

1. dimenzionalni
2. kategorijalni.

Usporedba dviju skupina načinjena je za kategorijske varijable s pomoću χ^2 testa, a za kontinuirane varijable s pomoću t-testa za nezavisne uzorke. Prikupljeni podatci su analizirani s pomoću statističkog programa za društvene znanosti SPSS 15,0 za Windows. Razina statističke značajnosti definirana je kao $P < 0,05$.

REZULTATI

Pri odgovaranju na postavljene zadatke ovoga istraživanja valjalo je prvo utvrditi zastupljenost različitih tipova privrženosti među sudionicima s obzirom na rod. U tu svrhu su rezultati na Inventaru iskustava u bliskim vezama izraženi na dva načina: 1) dvjema dimenzijama, tj. anksiozna privrženost i izbjegavajuća privrženost; 2) kombinacija rezultata na te dvije dimenzije čini jedan od četiri tipa (kategorije) privrženosti, tj. sigurna, plašljiva, odbijajuća i preokupirajuća privrženost. U nastavku će biti prikazana zastupljenost različitih tipova privrženosti među studentima, a potom ispitane i razlike s obzirom na rod sudionika u istraživanju.

Zastupljenost tipova privrženosti

Na osnovi podataka iz upitnika privrženosti dobivene su frekvencije različitih tipova privrženosti koje su prikazane u tablici 2.

Iz rezultata je vidljivo da je najveći broj sudionika (66,9%) sigurno privržen u partnerskim odnosima, dok preostali sudionici (33,1%) imaju jedan od tri nesigurna tipa privrženosti.

Rodne razlike u tipovima privrženosti

Na uzorku od 69 studenta i 70 studentica dobivena je zastupljenost pojedinih tipova privrženosti unutar skupina ženskih i muških sudionika koja je prikazana na sl. 2.

Pregledom slike može se primijetiti da je zastupljenost ženskih sudionika u skupinama preokupirajuće privrženih i sigurno privrženih znatno veća nego zastupljenost muš-

kih sudionika ($p < 0,05$) kao i da je zastupljenost muških sudionika u odbijajuće privrženoj skupini veća nego zastupljenost ženskih sudionika ($p < 0,05$).

Međutim, rezultati na dimenzijama anksiozne i izbjegavajuće privrženosti su pokazali kako razlika između muških i ženskih sudionika na varijabli anksiozne privrženosti ne doseže razinu statističke značajnosti ($t = -0,206$; $df = 137$; $P > 0,05$).

Rezultati analize su pak pokazali kako postoji statistički značajna razlika između muških i ženskih sudionika na varijabli izbjegavajuće privrženosti ($t = 2,616$; $df = 137$; $P = 0,01$). Dakle, muški sudionici su više iskazivali izbjegavajuću privrženost u odnosu na žene.

RASPRAVA

U ovom istraživanju, kao što je bilo za očekivati, najveći postotak sudionika, sigurno je privržen u partnerskim odnosima, dok samo jedan sudionik iskazuje plašljivi tip privrženosti u odnosima s partnerom. Studentice su češće sigurno i preokupirajuće privržene nego studenti muškog spola, dok oni češće od studentica imaju odbijajući tip privrženosti. Na dimenziji anksiozne privrženosti nisu utvrđene značajne rodne razlike. Studenti imaju viši prosječni rezultat na dimenziji izbjegavanja.

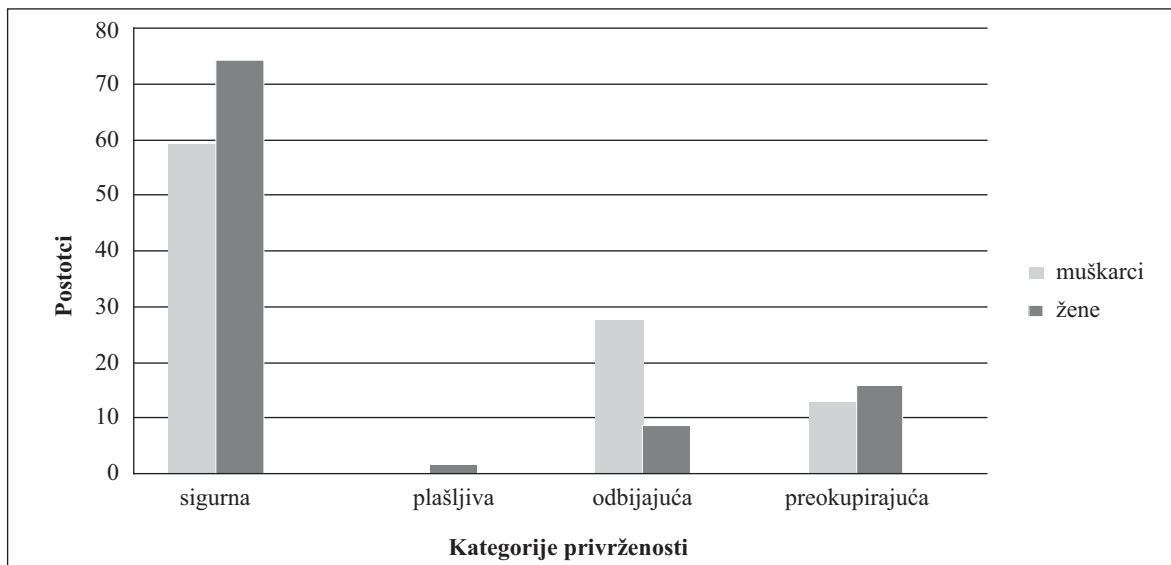
Na početku rasprave komentirat ćemo distribuciju pojedinih tipova privrženosti na ukupnom uzorku. Kao što je prije navedeno, većina sudionika je pokazala sigurnu privrženost (66,9%), manji dio odbijajuću (18%) i preokupirajuću (14,4%), a samo je jedan sudionik iskazao plašljivu privrženost. Distribucija tipova privrženosti vrlo je slična onoj u istraživanju kojim se ispitala privrženost u prijateljskom odnosu na uzorku zagrebačkih studenata (20). Naime, u spomenutom istraživanju, 70% studenata bilo je sigurno privrženo, dok ih se 30% klasificiralo u jedan od tri nesigurna stila privrženosti. Vrlo slični rezultati dobiveni su i u istraživanju na hrvatskom uzorku odraslih osoba (66,3% sigurno, a 33,7% nesigurno privrženih) (21) što upućuje na pretpostavku o sličnosti distribucije tipova privrženog ponašanja među Hrvatima kao i na međunacionalnim uzorcima (22).

Nalazi u ovom istraživanju dijelom potvrđuju obrasce rodni razlika u tipovima privrženosti utvrđenih na različitim nacionalnim i međunacionalnim uzorcima. Oni upućuju na izraženiji odbijajući/izbjegavajući stil privrže-

Tablica 2.

Frekvencije i postotci tipova privrženosti (N=139)

	Sigurna privrženost	Plašljiva privrženost	Odbijajuća privrženost	Preokupirajuća privrženost
F	93	1	25	20
%	66,9	0,7	18	14,4

Sl. 2. Postotak studenata i studentica u svakoj od 4 skupine s različitim tipom privrženosti

nosti kod muškaraca i na učestaliju zaokupljenu privrženost žena (22-26) (iako rodne razlike na ljestvici anksiozne privrženosti mjerene dimenzionalno ne dosežu razinu statističke značajnosti, što se može objasniti različitošću dimenzionalnih (parametrijskih) i kategorijalnih (neparametrijskih) statističkih postupaka. Tumačenja tih razlika moguće je sagledati iz perspektive različitih teorijskih pravaca, ali i iz uočljivih razlika u svakodnevnom ponašanju muškaraca i žena. Primjerice, evolucijska tumačenja rodne razlike u privrženosti smatraju rezultatom spolne nejednakosti u unutar-rodnom natjecanju i međurodnom odabiru. U ovo objašnjenje uključuju se i čimbenici vezani uz životnu povijest, rane stresove, obiteljske utjecaje i hormonsku aktivnost, a koji udruženo utječu na stvaranje i održavanje rodni razlika u stilovima privrženosti od djetinjstva do odrasle dobi (17). Međutim, istraživanja rodni razlika u privrženosti nisu do kraja jednoznačna. One nisu pronađene u Oceaniji, Africi i zemljama Istočne Azije (22,27) što djelomično potvrđuje i njihovu kulturološku uvjetovanost. Male rodne razlike (osobito povećanje izbjegavajuće privrženosti u žena), pronađene su i u zemljama s visokim razinama smrtnosti, visokim natalitetom i nesigurnijim životnim uvjetima. Uočeno smanjenje rodni razlika pripisuje se utjecajima okolinskoga stresa, pri čemu se kod oba roda izbjegavajuća privrženost povećava (22). Nadalje, potrebno je naglasiti da se čovjek oblikuje pod utjecajem oponašanja rodni uloga u obitelji i široj društvenoj zajednici. U zapadnim kulturama poželjno je da žene usvajaju obrasce emocionalnog izražavanja (što je svojstveno anksioznoj privrženosti), dok se od muškaraca očekuje veća neovisnost i inhibiranje emocionalnih stanja (svojstveno izbjegavajućoj privrženosti). Stoga je očekivano da muškarci češće usvajaju izbjegavajuće, a žene anksiozne obrasce privrženosti u bliskim odnosima.

Iz navedenih razloga evolucijska objašnjenja nisu dostatna, već rodni razlikama u privrženosti zajednički doprinose i kulturološke osobitosti, okolinski stres, socijalni stereotipi, unutar-rodne razlike u percepciji, uvjeti odrastanja i povratne reakcije partnera (22).

Osobitosti uzorka u ovom istraživanju potiču daljnja razmatranja o mogućim objašnjenjima pronađenih rodni razlika. Ona su vezana uz dob sudionika. Kao što je spomenuto, na dimenziji anksioznosti nije utvrđena značajna razlika između studenata i studentica, a studentice su i češće sigurno privržene u partnerskim odnosima. Moguće je pretpostaviti da zbog razvojnih osobitosti različitih rodova, mladići nešto kasnije sazrijevaju u odnosu na djevojke. Stoga je moguće da su u studentskoj (ranoj odrasloj) dobi djevojke sigurnije i neovisnije u partnerskim odnosima, dok mladići s druge strane još nisu potpuno razvili svoju neovisnost od roditelja i u partnerskim se odnosima osjećaju manje sigurno od djevojaka. Međutim, rezultati kategorijalne klasifikacije ipak ukazuju na veću učestalost studentica u kategoriji zaokupljene privrženosti u odnosu na studente, dok su studenti češće odbijajuće privrženi u odnosima.

U skladu s nalazima o većoj emocionalnoj interpersonalnoj orijentaciji žena moguće je pretpostaviti da su djevojke u većoj mjeri zaokupljene željom za pripadanjem i prihvaćanjem od partnera, dok s druge strane kod mladića postoji veća potreba za autonomijom i neovisnošću u partnerskom odnosu te preferiranje fizičkih aspekata veze pred emocionalnim (28). Osim toga, moguće je da djevojke od partnerskog odnosa primarno očekuju zadovoljavanje emocionalnih potreba. Za razliku od djevojaka, mladići preferiraju manje prisne interakcije i nastoje postići veću autonomiju. Stoga bliskost ili ovisnost o drugima u njih

izaziva nelagodu čime bi se mogli objasniti njihovi viši rezultati na dimenziji izbjegavajuće privrženosti.

Vjeruje se i da žene vide značajne druge u pozitivnijem svjetlu nego muškarci, tj. imaju pozitivniji model o drugima, što bi onda objasnilo veću zastupljenost ženskih sudionika i u sigurnoj i u zaokupljenoj skupini sudionika (15).

Provedeno istraživanje ima nekoliko ograničenja i nedostataka. Uzorak ispitanika u ovom istraživanju je pogodan, a čine ga studenti pa je generalizacija dobivenih rezultata ograničena. Istraživanje se temelji na samoprocjenama sudionika, pa nije moguće kontrolirati stav sudionika prema ispitnom materijalu. Samoprocjene mogu biti pod utjecajem različitih pristranosti ili pak nemogućnosti pojedinca da adekvatno procijeni određeni aspekt bliskog odnosa (u ovom slučaju partnerski odnos).

Ograničenje ovog istraživanja je i jednokratnost prikupljanja podataka, budući da su sudionici rješavali upitnike u jednoj točki mjerenja. Bilo bi zanimljivo provesti longitudinalno istraživanje u kojem bi se mogao pratiti razvoj odnosa prema partnerima, ali i prema drugim značajnim osobama tijekom vremena. Jednako su tako potrebne daljnje provjere upitnika stila privrženosti na ispitanicima različite dobi, od adolescencije, mlade odrasle dobi i odraslih i usporedba s mjerama partnerske privrženosti. Nadalje, najveći broj sudionika u ovom istraživanju je sigurno privržen u svojim partnerskim vezama, tako da se zaključci o uočenim rodnom razlikama temelje na malom broju sudionika. Za sigurnije zaključke potreban je veći istraživački uzorak.

Dobiveni rezultati ovog istraživanja imaju i određene praktične implikacije. Ako osoba ima problema u emocionalnom funkcioniranju, jedan od aspekata na koji bi se trebala obratiti pažnja je i njen stil privrženosti koji određuje njeno funkcioniranje u bliskim odnosima. U našem istraživanju pažnja je usmjerena na bliski odnos s partnerom pa stoga i dobiveni rezultati mogu pomoći pri savjetovanju mladih u vezama.

ZAKLJUČAK

Iako je najveći broj studenata sigurno privržen u svojim partnerskim odnosima, u provedenom istraživanju uočene su i rodne osobitosti. Studentice su češće sigurno i preokupirajuće privržene u odnosu na studente. S druge strane, muškarci češće od žena imaju odbijajući tip privrženosti. Na dimenziji anksiozne privrženosti nisu utvrđene značajne rodne razlike, dok na dimenziji izbjegavanja studenti muškog spola postižu viši rezultat od studentica. Prema postavkama teorije privrženosti, uočene rodne osobitosti rezultat su kombiniranog djelovanja bioloških i socijalizacijskih razvojnih čimbenika.

LITERATURA

1. Bowlby J. Attachment and loss. Vol. 1, Attachment. New York: Basic Books: 1969.
2. Bartholomew K, Horowitz LM. Attachment styles among young adults: a test of four-category model. *J Pers Soc Psychol* 1991; 61: 226-44.
3. Ainsworth MDS, Blehar MC, Waters E, Wall S. Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation. Hillsdale, NJ: Erlbaum; 1978.
4. Cooper M, Shaver P, Collins NL. Attachment Styles, Emotion regulation, and Adjustment in Adolescence. *J Pers Soc Psychol* 1998; 74: 1380-97.
5. Collins NL, Read SJ. Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *J Pers Soc Psychol* 1990; 58: 644-63.
6. Hazan C, Shaver PR. Romantic love conceptualized as an attachment process. *J Pers Soc Psychol* 1987; 52: 511-24.
7. Brennan KA, Shaver PR. Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning. *Pers Soc Psychol Bull* 1995; 21: 267-83.
8. Doherty NA, Feeney JA. The composition of attachment networks through the adult years. *Pers Relationship* 2004; 11: 469-88.
9. Stefanović Stanojević T. Adult attachment and prediction of close relationships. *Facta Universitatis* 2004; 3: 67-81.
10. Kokorić BS. Povezanost iskustva u primarnoj obitelji s obilježjima partnerskih odnosa. Doktorska disertacija. Zagreb: Pravni fakultet, Studijski centar socijalnog rada, 2005.
11. Kobak RR, Sceery A. Attachment in late adolescence: Working models, affect regulation, and representations of self and others. *Child Devel* 1988; 59: 135-46.
12. DiTommaso E, Brannen-McNulty C, Ross L. Attachment styles, social skills and loneliness in young adults. *Pers Individual Differ* 2002; 35: 303-12.
13. Ajduković M, Kregar Orešković K, Laklija M. Teorija privrženosti i suvremeni socijalni rad. *Ljetopis socijalnog rada* 2007; 14: 59-91.
14. Lapsley D K, Varshney NM, Aalsma MC. Pathological attachment and attachment style in late adolescence. *J Adolesc* 2000; 23: 137-55.
15. Gilligan C. In a different voice: Psychological theory and women's development. Cambridge: Harvard University Press; 1993.
16. Feeney JA. Adult Attachment and Relationship-Centered Anxiety: Responses to Physical and Emotional Distancing. U: Simpson JA, Rholes WS. Attachment Theory and Close Relationships. New York: Guilford; 1998, 189-218.
17. Del Giudice M. Sex, attachment, and the development of reproductive strategies. *Behav Brain Sci* 2009; 32: 1-67.
18. Kirton MJ. Transitional factors influencing the academic persistence of first-semester undergraduate freshmen. *Dissertation Abstracts International: Section A: Humanities and Social Sciences*. 2000; 61: 522.

19. Forbes GB, Adam-Curtis LE. Gender role typing and attachment to parents and peers. *J Soc Psychol* 1999; 140: 258-60.
20. Kamenov Ž, Jelić M. Validacija instrumenta za mjerenje privrženosti u različitim vrstama bliskih odnosa: Modifikacija Brennanovog inventara iskustva u bliskim vezama, *Suvremena psihologija* 2003; 6: 73-91.
21. Antičević V. Odrednice seksualnoga zadovoljstva u muškaraca i žena – uloga stila privrženosti i kognitivno-emocionalnih aspekata. 2012; neobjavljena disertacija.
22. Schmitt DP, Alcalay L, Allik J i sur. Patterns and universals of mate poaching across 53 nations: The effects of sex, culture, and personality on romantically attracting another person's partner. *J Pers Soc Psychol* 2004; 86: 560-84.
23. Bartholomew K, Horowitz LM. Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *J Pers Soc Psychol* 1991; 61: 226-44.
24. Brassard A, Shaver PR, Lussier Y. Attachment, sexual experience, and sexual pleasure in romantic relationships: A dyadic approach. *Pers Relationships* 2007; 14: 475-93.
25. Brennan KA, Clark CL, Shaver PR. Self-report measurement of adult romantic attachment: An integrative overview. U: Simpson JA, Rholes WS, ur. *Attachment theory and close relationships*. New York: Guilford Press, 1998, 46-76.
26. Marušić I, Kamenov Ž, Jelić M. Ličnost i privrženost prijateljima. *Društvena istraživanja* 2011; 20: 1119-37.
27. Li T, Kato K. Measuring adult attachment: validation of ECR in Chinese sample. *Acta Psychol Sinica* 2006; 38: 399-406.
28. Štulhofer A, Zelenbrz J, Landripet I, Kuti S, Gregurović M, Tiljak H. Spol, starenje i seksualnost: struktura i dinamika seksualnoga zadovoljstva u heteroseksualnom uzorku urbanih žena i muškaraca. *Društvena istraživanja* 2004; 13: 1011-29.

SUMMARY

GENDER DIFFERENCES IN THE ATTACHMENT STYLES TO PARTNERS

Z. ILIČIĆ, V. ANTIČEVIĆ¹, and D. BRITVIĆ²

School of Medicine, University of Split, ¹University Department of Psychiatry, Regional Center for Psychotrauma and ²Regional Center for Psychotrauma, Split, Croatia

The aim of the study was to investigate the distribution of the attachment styles to their partners among college students and to investigate gender differences in attachment behavior. To assess attachment styles, we applied the shortened version of The Experience in Close Relationship Inventory. The majority of participants showed a secure attachment style (66.9%), while the others were classified as dismissing (18%), preoccupied (14.4%), and only one participant expressed fearful attachment. The results did not show the expected significant differences between girls and boys in the anxiety dimension, while males showed a significantly higher score than females in the avoiding dimension.

Key words: attachment, gender differences